27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7483 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1910

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

14 décembre 1910 27me année N. 7483

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՊ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՏ ԶԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ

Կ. Պոլիս Գալաթիա

10 ՓԱՐԱՅ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԼԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درهلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple, Galata

ՆՈՐ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐ ՇՈՒԼԻՆԻԶՄ-ի և Ա. Մ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԹՒՐՔՄԱՑՈՒԹԵԱՆ

Անցեալ օր զարմանքով աչքիս հանդիպեցաւ, Պոլսոյ թերթերուն սանդրելուկ աւետիսը, որուն համեմատ կառավարութեան մէկ նոր հրահանգով, զինուորագրութենէ զերծ պիտի մնան 1299ը թուականէն վերջ ծնած այն ամէն ոչ-իսլամները, որոնք մահմետական կրօնքը կ'ընդունին։

Ասիկա, թէպէտ նոր բան մը չէ մեզի համար, այլ թուրք Շէրիաթի բացորոշ տրամադրութիւններէն մէկը, բայց ցաւալին հոն է որ, բռնապետական խաւար դաբերու ընթացքին նուիրագործուելէ վերջ, այսօր զարմանալիօրէն կրկին վաւերացնալու բաղդին կ'արժանանայ, հաւասարութիւն և արդարութիւն ձգտող սահմանադրական օրէնքներուն ճիշդ քսմին տակ։

Երկու տարիէ ի վեր Սահմանադրութեան անունով դուրս եկած կարգ մը եղելութիւններ, թէպէտ մեր հաւատքը հիմէն խախտելու բնոյթ ունէին, բայց մենք, դայլեալ, նոր աւերակներու վրայ, մեր տրած սրտովը, կը փափաքէինք հաւատալ և յուսալ թէ թուրք տարրը, մանաւանդ կառավարութեան գլուխ կանգնող ժէօն-Թուրք ուժերը, փորձառու բովերէ վերջ, անկեղծ ու համերաշխ եռանդով մը զոգորուած, ոչ մէկ վանք պիտի խնային, մօտ ապագային մը մէջ, թուրք Սահմանադրութիւնը իրականապէս փոփոխել և դնել յարգանքի և նուիրականութեան այն հիմերուն վրայ՝ որոնց պէտք ունի Աղատ Թուրքիա և որուն կառչելով միայն կրնայ պահել իր գոյութիւնը, այլազան տարրերէ կազմուած այս երկրին մէջ, ուր ամէն մէկ վարկեան անակնկալներու կրնայ հանդիպիլ։

Հին բէժիմի սարսափներէն ջարդու փչուր հաղիւ ճողոպրած հայ տարրը միայն կրնար գնահատել ազատ կեանքի, ազատ գրչի և ազատ խօսքի բարիքները և ճիշդ նոն համեմատութեամբ Մեծ Տանջուողին տարրական իրաւունքներէն է, բուռն ու ժով բողոքել այն ամէն վաւերացեալ ու վաւերանալի օրինական տրամադրութեանց դէմ, որոնք բացարձակապէս կը հակասեն Սահմանադրութեան ոգւոյն և ազգերու փափաքուած հաշտարշաւութեան։

Եթէ գիտնայինք թէ Սահմանադրութիւնն ալ կրնայ իր բռնակալ սահմանները ունենալ, բնականաբար ո՛չ մէկ իրաւունք կը մնար մեզի բողոքի փոքր ձայն մը իսկ բարձրացնելու. բայց այս չեր կարծեմ այն լաւէտ յիշատակելի քաղաքուններու կէտ նպատակը, որոնք Ռէնէնի բարձունքներէն մեծ բռնակալին և թուրք բռնակալութեան մահը գոռացին և հանուր աշխարհի ցոյց տուին թէ՝ իսլամին խիղճն ու օրէնքն ալ չեն ներեր տիրապետութեան անունով բռնաբարել մարդկային խիղճը և արդարութեան ամենատարրական իրաւունքները անտեսել։

Արդ, այս այսպէս ըլլալով, ինչպէս կարելի է հաշտեցնել երկու հակասական եզերը, երբ մէկը կը սուրդասուի ակներեւ կերպով և միւսը գերադաս կը համարուի։ Ուր կը մնայ ուրեմն համերաշխութիւն ըսուածը. այսպէս կ'ըմբռնեն արդեօք Հիւսէյին Ճահիտ պէյ և իր աղաւիներները, երբ կ'ըսեն մեզի՝ ու չեն դադրիր կրկնելէ թէ ամէն օսմանցի հաւասար է իրաւունքի և պարտքի տեսակէտներով, և միւս կողմէ իսլամ կրօնքը ընդունող ոչ-իսլամը զինուորի նուիրական պարտականութիւնէն զերծ կը կացուցուի, վաւերացեալ օրէնքներով, ո՛վ գիտէ ինչ գիտումով։ Զէ՛, բարեկամներ, չէ՛, համերաշխութիւնը խօսքով չըլլար, խօսքերը գործքով միայն կրնան արդարանալ, ոչ աւելի ոչ պակաս։ Հոգ չէ թէ ուրիշներ լռեն, բայց թող ներուի ինձ որ երբ սահմանադրական ազատ քաղաքացի, սրբազան պարտք համարեմ իմ բոլոր ուժովս բողոքել այդ օրինագիծին դէմ, ո՛վ որ ալ ըլլայ զայն վաւերացնողը, քանի որ հաւասարութիւնը ոտնակոխելով ոչ-իսլամի արժանապատուութիւնը վիրաւորելէ զատ՝ իրը սահմանադրական օրէնք՝ ո՛չ մէկ փաստով կրնայ արդարանալ անիկա։

Եւ երբ ազատ կարծուած այս օրերուն, այս տեսակ միակողմանի օրէնքներ դուրս կուգան, մեծ պատճառներ ունինք կարծելու թէ մեր ազատամիտ թուրք եղբայրները անգիտակցաբար տակաւին հետապնդելէ ետ չեն կեցած, կարգ մը թանքուն նպատակներ՝ զորս Համիտ իսկ չի կրցաւ գլուխ հանել իր ամէն բռնաբարիչ հակումներով և ի վերջոյ ինքն իսկ իր նպատակին զոհը եղաւ։

Սահմանադրութեան ինքնութիւնը վտանգող շատ բաներ կրնայ ինք լուսայ, բայց ասիկա ինքնին անակնկալ մըն է։ Ինչո՞ւ կը լռեն արդեօք սահմանադրական Թուրքիոյ սահմանադրասէր թուրք թերթերը։ Ինչո՞ւ կը լռեն Ահմէտ Ռիզա պէյ և իր համախոհները, որոնք Սահմանադրութեան հիմը կազմող օրէնքները մեզմէ շատ աւելի լաւ ըմբռնած ըլլալու են՝ իրենց աքսորանքի երկար տարիներուն մէջ։ Այդեօք այս տեսակ վրդովիչ տրամադրութիւններ ունի՞ թուրքիան դուրս կիրարկուած ուէ սահմանադրական օրէնք։ Այդեօք պակադիր փոստաքանութիւնները ամէն բան մոռցնե՞լ տուին իրենց։

Տարբեր տեսակէտէ մըն ալ դիտելով, կրօնական անձուկ սահմաններու մէջ, այս տեսակ մոլեռանդ արտայայտութիւններ չէ՞ք կարծեր թէ ո՛րքան ծանր պիտի կշռեն խաւարամիտ ամբոխին խաւար մտքին վրայ, որ նշանակելի պարագաներու մէջ պախարակելի և անասնական հակումներ ցոյց տալէ չէ դադրած տակաւին։

Մեր թուրք բարեկամները չե՞ն խորհիր և անդրադառնար վայրկեան մը, չե՞ն կարծեր արդեօք թէ թուրքիոյ դարաւոր գոյութիւնը հետզհետէ պառակտող ամենամեծ պատճառներէն մէկը՝ իսլամական բարեպաշտ կրօնքին նուիրական հիմերը կազմող ամենատարրական սկզբունքներու, գրեթէ սիալ ըմբռնում մը եղած է ի. հաւատացեալներու մէկ մեծ մասին կողմէ, օրոնք խաւարամիտ թեյադրութիւն եռու տակ, կրօնքի նախանձախնդրութեամբ չեն ընկրկած նոյն իսկ հապար ու մեկ անօրէնութիւններ գործելու՝ մոլեռանդով նոյն իսկ օրօրոցի մանուկներ, լացող մայրերու աչքին դիմաց։

Իսլամ կրօնքի յառաջդիմութեան ճշմարտօրէն բաղձացողները լաւ բան մը բրած պիտի ըլլան, եթէ աշխատին թուրք խուժանին մոլեռանդ հակումներն ու ընդդէմ քիչ մը չափաւորել և անոր միտքին մէջ տեղաւորել սա բացարձակ ճշմարտութիւնը՝ թէ ոչ է մարդկային տարբերութիւն եռու՝ իրաւունքներու հաւասար հիման վրայ միայն կրնայ պահել իր տեւականութիւնը և թուրք մոլեռանդն ալ այս իրականութենէն դուրս բացառութիւն չի կարենայ կազմել զատ, ոչ-իսլամ տարրերու հետ առանց խորական ոգւոյ, միմիայն հաւասարաչափ գործակցութեամբ պիտի կարենայ իր ճակատագիրին տէրը դառնալ։ Հակառակին ձգտող ոչ է հակում, թուրք տարրին բարոյական կարեւոր ուժերը չլատելէ զատ ոչ մէկ բանաւոր օգտակարութիւն կրնայ առաջ բերել և ոչ մէկ ճշմարիտ օսմանցի ալ կարծեմ կրնայ անտարբեր մնալ մանաւանդ Օսմանցի Հայը՝ որ դառնօրէն ճաշակած է յոռի և վարդագ շրջանի մը ամենասոսկալի արհաւիրքները։

ՀՄԱՅԵԱԿ Դ. ԳԷՉՃԻՃԵԱՆ

Իզմիր

ՏԱՐՕՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Նախորդ շաբթուան թղթակցութեանս ծրարը փոստային յանձնած միջոցիս, տեսայ որ ոստիկաններ ոտքի. Զանրիկը առաջ փաստ կ'առաջնորդէին սարկաւագուն. որպէս թէ բռնակալութեան շրջանը լլներ և այդ պատուաւոր տարբը յանցանք մը գործած ըլլար. ես չեմ հաւատար որ Բաղէշի կուսակցութիւնը Մշոյ Մուշի կառավարիչին ոտքի. Զաւրիւրը հարցաքննելու համար. յանձնայն դէպս կ'ենթադրեմ թէ այս տեղէն կուսակցին իսպառ արուած է և նորին վնասութիւնը հարկադրուած է հեռագրել Մշոյ կառավարիչին. «Մուգեցէք Տօքթ. Զաւրիւրէն թէ ներքին գործոց նախարարութենէն արտօնութիւն ունի՞ իրաւ այդ տեղ մնալու». ես չեմ հաւատար որ այս հարցասէն զատ ուրիշ բան մը հրամայած լլլի Բաղէշի ազատամարտ կուսակցը, բայց որովհետեւ Մշոյ կառավարութիւնը ասկէ բան խնդրելու բարի սովորութիւնը ունի, կը հրամայէ կան չեղ առաջայ բժիշկը և հարցաքննել թէ «ո՞ր տեղացի է սա ինչ գործով եկեր է այս տեղ, ինչ պիտի ընէ. իր ձեռքը կ'գր. կառավարութենէն հրաման մը ունի՞ Մշոյ մէջ հրանդանոց բանալու, և իր թուղթերը ցոյց տայ ուն.» որուն յարգելի բժիշկը կը պատասխանէ. «Գ. ոստիկանապետ, ձեր ընթացքը ինձ կը տիրեցնէ Համիտի բռնակալութեան շրջանը, որ ցՅԱԲՐ զիս բանի այս տեղէն աքսորեց և ամէն օր հսկողութիւն կը կատարէր իմ վրայ. ես ձեր հարցասիրութիւն ոչ մէկին պատասխան կուտամ և ոչ ալ թուղթերս կը ցուցնեմ. անա ճամբան ձեր առջեւն է, գացէք ձեր կառավարիչին պատմեցէք»։ Կառավարիչն ալ արդէն կանչեր էր զինքը բայց այս անգամ թուղթերը հետը տանելով և ցոյց տալով կ'ըսէ. «Ինչո՞ւ զիս կը հարցաքննէք. սիրէ՛ ձեզի իմ մտիս կոդը. կառավարութիւնը տեղեկութիւն տուած չէ. Կարին գտնուած առանչս լոյս առի որ ներքին գործոց նախարարը հեռագիր ղրկած է ձեզի»։ Կառավարիչը կը խօսա վանի թէ՝ արդարեւ այդ տեսակ հեռագիր մը կայ. բայց յետոյ ազատորին առջեւ պղտիկ չմնալու համար կ'ուզեանայ. «Եթէ սա ցաւալի է որ Մշոյ կառավարիչը այս հարցաքննութիւնները կատարելէ յետոյ, Տօքթ. Զաւրիւրը հալածելու համար. կը կանչէ հոն Մամէ տանուն թուրքը՝ և կը յանձնարարէ որ իր տունը անոր վանձու չի տայ։ Ես հակառակ չեմ գերեան միտքներուն, որովհետեւ աղէկ գէշ նպատակներ գարձեալ բարի է, պաշտպանելով արքեր, բայց արդեօք ինչո՞ւ մինչեւ այսօր մեր ուղղափառ կառավարութիւնը այդպիսի բնթացք մը ցոյց չտուաւ իր տիրոջի Ալամանեարուն հանդէպ, որոնք օսմ. ազգին արիւնը ծծելով երակները ցամքեցուցին. արդեօք որ մը հարցուց թէ «Ինչո՞ւ հաւատ եկեր ենք այս տեղ, կառավարութենէն հրաման ունի՞ք ձեր ձեռքը»։

Նախորդ շաբթու խօսքիս գանգատ կուգար թէ Մէտրիֆի պաշտօնեան գացեր է հոն, դպրոց մտեր է և ուսուցիչը հարցաքննութեան ենթարկել ուզեր է, բայց անիկա չէ ուզեր պատասխանել պաշտօնեային հարցումներուն, առարկելով թէ հայ դպրոցներու մասին պահանջուած տեղեկութիւնները պէտք է կրթ. նախարարութիւնը Պատրիարքարանէն և անոր սարքագան պաշտօնեաները առաջնորդարանէ պահանջեն. ուսուցչին այս խօսքին վրայ, պաշտօնեան կը մեկնի սպառնալիքներ ընելով։ Գիտի մը օր առաջ մինչեւ զանգատը քաղաքիս թեպտային վարչարանները կը հասնէր թէ ոստիկան դիւաբնակը իրենց վարչարանները մտնելով հարցաքներ են պաշտօնեաները, «թէ ի՞նչ վարչարանները ունի բաներ են, հրաման ունի՞ն, ուսուցիչներու թղթերը ո՞ւր տեղն էր վնասուին, ուսուցիչները վկայական ունի՞ն, ո՞ւր տեղ տուած են իրենց ուսումը, օտարազգաստակ են թէ օսմանցի» ու էր մեկներ։

Երէկ ալ միեւնոյն խնդրով հեւ ի հեւ դէպի առաջնորդարան կը վազէր տեղւոյս Մխաց. Ընկերութեան վարչարանի տեսուչը՝ Գ. Յարութեան ըսելով թէ «Ոստիկան զինուորները իր դպրոցը կ'երթան, կ'ուզեն զինքը հարցաքննել դպրոցի վրայ տեղեկութիւն առնելու եւ ինք կը սերժէ պ տասխանել, ըսելով թէ, մեր դպրոցներու մասին վիճակագրական տեղեկութիւններ տանալու համար պէտք է ազգ. առաջնորդարանին դիմել, օրվանտես Ազգ. Սահմանադրութեան համեմատ հայ դպրոցները առաջնորդարանի իրաւասութեանց տակ կը գտնուին։ Մարդուն մէկը ինձի կ'ըսեր թէ՝ «մինչո՞ւ փոյիներ ինկեր են դպրոցներուն մէջ և վարժապետները հարց ու փորձ կ'ընեն, կը գրեն են.»

Պատասխանեցի թէ՝ «Աւոր պատճառը ես ալ չեմ գիտեր.»

Ոստիկանները ի՞նչ գործ ունին հայ վարժարաններու մէջ. ազատութեան դէմ ի՞նչ տեսած է մեր բարեսիրատ կառավարութիւնը մեր դպրոցներէն ներս, ենթադրենք թէ տեղւոյն առաջնորդարանին տրուած իմիթիյազներու վրայ չուզեր վիճակագրական տեղեկութիւններ տալ. այդ տարիւ հարկ է որ կառավարութիւնը ոստիկաններ ղրկէ հայ դպրոցները։ Կառավարութեան այս ընթացքը մեղադրելի է, և իրաւունք չունի ոչ-իսլամ տարրերուն կրօնական առանձնաշնորհումներուն դպչելու. եթէ կ'ուզէ անոնց ձեռք դպցնել, խնդարկաբար կը խնդրեմ կառավարութենէն նախ իրենցմէ սկսիլ, պարտաւոր լամ պահանջել Շէյխ ուլ-Իսլամէն միւֆթիներէն իսլամ մզկիթներուն յարակից իսլամ կրօն. դպրոցներու վիճակագրական տեղեկագիրներ, յետոյ պահանջելու ելնել ոչ-իսլամ տարրերու վիճակագրութիւնները. քանի որ կրթական նախարարութիւնը Շէյխուլ-Իսլամի հովանաւորութեան ներքեւ գտնուող դպրոցներուն չիառնուիր, պատրիարքներու իրաւասութեանց տակ գտնուող դպրոցներուն ալ պէտք չէ խօսնուի։

*** Անցեալները Փռանկ գաւառագիները հանրագրութիւն մը ղրկելով Մոյ առաջնորդարանին, կը գանգատին թէ, նոր գիւղացի Ռէյիսի Անվար անուն քիւրտը առանձնգեր է Թարսակ գիւղէն Սեգրաք Մուրատանի Զաղէ անուն էլինը, երբ աղտիւրէն ջուր կը տանի եղեր իր հօր տունը։ Այս կնոջ կեսարյրը Մուրատ ալ ոտքեղ եկած էր կուսակցին բողոքագիր մը ղրկելու համար. կ'ըսէր թէ «Դարպրճօզի գայմագամը կինը հարցաքննած միջոցին, անիկա լսեր է թէ ես հայ եմ. բայց օրվկիանաւ գայմագամ էֆէնտին ոչ հայերէն դիտէ եղեր և ո՛չ Թուրքերէն, տարբը գանուող պաշտօնեաները Մէհմէտ և Սիւլէյման էֆէնտիները սիալ թարգմաներ են ընելով. «աղջիկը ի՞նչ ես միւսիման ես», այս հարցաքննութեան վրայ գայմագամը աղջիկը յիշեալ էֆէնտիներուն կը յանձնէ և անոնց ոտքը կը ղրկէ։ Մուրատի բռածները Դարպրճօզի կառավարութեան պաշտօնեաներէն մին ալ կը հաստատէր. իր հետ տեսակցութիւն մը ունեցած միջոցիս բաւ ինձի թէ՝ Մուրատի բռածները բոլորն ալ ստայգ են։

*** Հայ ժողովուրդը օրքան գանգատելու ըլլայ իր կղերի դէմ, իրաւունք ունի, որովհետեւ օրքան խօսուի կղերին վերայ, անիկա իր գործունէութիւնը կը բացատրեցնէ։ Անչուշտ մեր ընթերցողները կը յիշեն Գաս. «Աբեւելք» և «Յառաջ» թերթերուն մէջ քաղաքիս Զորոյ Թաղի Սահակ քահ. Փոսթոյեանի խաչագողութեանց դէմ գրուած թղթակցութիւնները, որոնց պատճառաւ երեք ամիս փիլիսոպրկութեան պատասխանց տեղւոյս կրօն. ժողովը զայն, բայց յիշեալ քահանան տրուած պատիժէն չկրտաւուելով, 1-2 ամիս առաջ վիճակիս Սրբազան առաջնորդը խարելով, թէ «Վարդօ բարեկամներուս տեսութեան կ'երթամ» կը լսենք Ս. Կարապետի նուիրակին՝ Զաւրմէ գիւղի Տ. Գարրիել քահանային խնամ կ'անցնի և առանց առաջնորդարանի հրամանին հաւաքումներ կ'ընէ. կ'ըսեր ուրիշ մը ինձի. «Վարդոյի մէջ աղքատիկ տունէ մը բան մը մը մուրացած միջոցին, երբ տանտէրը կ'ըսէ թէ՝ բան չունիմ. կ'ըսէ անոր. «Ցան չունի՞ս, ցան տուր, կը տանիմ ու կը ծախեմ և իրօք անոնք օրոնք հացահատիկ տալու կարողութիւն չունին, ցան (քաջար) կը հաւաքէ, որպէսզի առանի կիւսկիւմի կեզրոնը ծախէ և գրամը գրպանն։ Օր մը կ'ըսեր ինձի յիշեալ քահանան. «Այս առաջնորդարանը ինչո՞ւ մեզի հրամայ չի տար որ երթանք մուրացկանութիւն ընենք, ես մուրացկանութեան համար քահանայ եղեր եմ։ Գնամ՝, տերտեր, լաւ օրվան էք քահանայական պարտականութիւնդ։ Կը հաւատամ երբ ըսեմ թէ այդ քահանան 100 տեղի չափ պարտատոմս գրամ ունի. մամ մըն ալ 1-2 տարի առաջ քաղաքիս վաճառականներէն մէկուն քով տոկոսով տուած էր։

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԹԱՐԹԵՐ)

Հեղինակ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՔՈՐՍԵՐՈՐԴ

Գարեգին երախտագիտութեամբ իր բարեկամին նայեցաւ.

— Շնորհակալ եմ քու պարտաճանաչութենէդ. բաւ. միայն թէ նոյնիսկ եթէ վարկեան մը լրջօ էն նկատողութեան առնենք այս ամուսնութեան խորհուրդը գարձեալ միայն խնդիրը մեղմով չլմնար, պէտք է նաև որ Սաթենիկի հաւանութիւնն ալ ունենանք։

— Աթիկա ինձի թող. ես կը կարգադրեմ. նախ դուն քու որոշումդ տուր, վերջնական անդառնալի որոշումդ։

Ե. Սերգիս կրկին սկսաւ իր բարեկամը համոզել որպէս զի անմիջապէս իր որոշումը տայ։ Ի վերջոյ Գարեգին՝ յոգնածանաբար՝ գոչեց.

— Լա՛ւ, քեզի լիազօր իշխանութիւն կուտամ երթայ տիկին Սաթենիկը տեսնել և հարկ եղածը խօսիլ։

— Վաղն առաւ. իսկ անոր տունն եմ, յայտարարեց Սերգիս։

Ցեռոյ, վանելով որ գուրէ Գարեգին մինակ մնալով միտքը կը փոխէ, տարեց ու զայն միտին տուն տարաւ։

Շուշանիկի հետ ամուսնանալէն ի վեր Սերգիս Բերայի մէջ փոքրիկ տուն մը վարձած ու կահաւորած էր, ուր երբեմն կեանք մը կը վարեր իր մանկամարդ կնոջ հետ որուն նորածին զաւակն ալ որոգեցած էր։ Հին գ հարիւր տեսին դոր տուած էր Ղուկաս էֆէնտիին, ամբողջովին եւրոպական դրամատուն մը դրած էր մանուկին անունին, որպէս զի իր չափաւորութեամբ իրեն տրուի, տոկոսովն միասին։ Գարեգին յանախ կ'երթար իրենց տունը ուր իրրեւ ամենամտերիմ բարեկամ կընդունուէր։

Այդ իրիկունը մանաւանդ Շուշանիկ շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը բրաւ, երբ իր ամուսնէն լսեց Գարեգինի տուած որոշումը։ Սաթենիկի պատուութիւնը լսած էր ինք, նոյնիսկ մէկ քանի անգամ ալ այցելութիւն տուած էր այրի կնոջ, որուն ձեռագործ աշխատութիւններ կը հայթայթէր իր նախկին յանախորդներուն յանձնարարելով զայն։

Իրաքանչիւրս ուզեց որ ինքն ալ ընկերանայ Սերգիսի, երթայ տիկին Սաթենիկի ձեռքը ուզելու համար Գարեգինի համար։

— Այս տեսակ դիմում մը երիտ մարդ մը առանձին չի կրնար ընել երբոր ամուսնացած է, դիտէ՞ ասաւ։

Գարեգին շնորհակալութեամբ ընդունեց իրեն ընծայուած այս ծառայութիւնը։

Ե տասարդը կէս գիշերին մօտ մեկնեցաւ իր շարեկամին տունէն, հետաւորելով օրուան համար ժամադիր ըլլալով։

Ինչպէս արդէն գրեթէ վստահ էր Սերգիս, տիկին Սաթենիկ առանց դժուարութեան ընդունեց իրեն եղած առաջարկը։ Երեք շաբաթուան մէջ ամուսնական ամէն պատրաստութիւններ տեսնուեցան և հինգշաբթի առաւ մը Գարեգին Երզրումեանց եկեղեցիին մէջ պսակուեցաւ այրի տիկին Սաթենիկ Ամատեանի հետ և նոյն երեկոյին Մէտաժրոի շրջանը նստուած մեկնեցաւ Պէյրութ, իր նոր պաշտօնատեղին, հետը առնելով նաև Սաթենիկի փոքրիկ աղջիկը Սիրվարդ, որ բոլորովին ապաքինած՝ գունագեղ ազուոր աղջիկ մը էր հիմա։

Գարեգին պարտք համարած էր իր ամուսնութեան առթիւ հրաւիրագիր ղրկելու նաեւ իր նախկին վարպետին՝ Քերովբէ էֆէնտիի և անձամբ ալ ներկայանալով իր նոր պաշտօնը ծանուցած և միանգամայն տեղեկութիւններ տուած էր Սաթենիկի մասին, խնդրելով որ անպատճառ պատկին ներկայ գտնուի։

Քերովբէ էֆէնտի գոհունակութեամբ ընդունած էր իր նախկին պաշտօնեային հրաւէրը։ Նոյնիսկ հարմանքի օրը ծանրագին մատանի մը նուիրած էր հարսին, ուղղելով այսպէս ամբել այն խղճի խայթը զոր տակաւին կը զգար, Ղուկաս էֆէնտիի դէպ ուն մասովը, հաւատարիմ պաշտօնեայ մը եմրած ըլլալուն համար։

Նոյն իրիկունն իսկ հանդիպեցաւ վաճառականին Թօքաթլեանի արքանը և գնաց պահ մը քովը նստելու, անոր հրաւէրին վրայ։

Ղուկաս էֆէնտի զուարթ արամադրութեան մէջ էր.

— Եկո՛ւր Քերովբէ էֆէնտի, քեզի հետ այս իրիկուն մէյմէկ օղի խմենք, ըսաւ, քովի պարապ աթոռը ցոյց տալով։

— Ամենայն հաճոյով։

— Այս ցերեկ քեզ տեսնալ ուզեցի, մարդ զրկելի դրաւնեակ. լուր բերին որ գործի չես իջեր...։

— Այո՛ էֆէնտիս, այսօր հարմանք մը ունեցի՞ք։

— Ի՞նչ հարմանք։

— Էֆէնտիս մեր Հախկին պաշտօնեաներէն երիտասարդ մը, սա կը լիշեք ուր է մէկը կար քովս և ձեր պատուէրին վրայ ճամբեցի... Գարեգինը։

— Է՛յ, հա, միտքս ինկաւ, սա Ֆէրիդեղ գէշ կնիկ մը առած նստած էր, սա՞ որիկան...։

— Կը ներէք, Ղուկաս էֆէնտի, բայց ես այդ աղուն վրայ մինչեւ հիմա տրիկայութիւն մը չեմ տեսած։

— Ինչ որ է, հիմա աթիկա խնդիր չէ, ինչ է եղեր այդ հեհպսիզը։

— Քանի մը օր առաջ եկաւ զիս գտաւ, անգլիական հասատաութեան մը մէջ կարեւոր պաշտօն մը առեր է. Պէյրութի պ-ի երթայ հասատաւի եղեր քանի մը տարի։

— Երթայ բարով։

— Մոյն թէ երթալէն առաջ ուզեր է ամուսնանալ...։

— Առանչ անբարոյական մարդուն ծիլ աղջիկ կուտայ։

— Վերջապէս չերկնցնեմ, զիս անպատճառ հարմանքի հրաւիրեց, չկրցայ մերժել, մանաւանդ որ չորս տարի ալ քովս աշխատած է մինչ գոհ էր թողուցած զիս... պատը ցերեկը կատարուեցաւ Երզրումեան եկեղեցին, կէսօրէն ետքն ալ չդգենաւ գացին ու մեկնեցան։

— Որո՞ւն աղջիկն է առածը, հարցուց Ղուկաս էֆէնտի անտարբեր ձեւով մը։

— Որբեւայրի մըն է, շատ շնորհքով երիտասարդուհի մը կ'երեւայ կոր, Սաթենիկ Ամատեան է եղեր անունը, եօթը տարեկան ալ հրեշտակի պէս աղջիկ մը ունի։

— Հասկցայ, հասկցայ, գոչեց Ղուկաս էֆէնտի ուժգնօրէն, բայց ամուսնանալու ինչ պէտք ունէր, քանի որ առած նստած էր այդ բաղը...։

Քերովբէ էֆէնտի յանդգնաբար նեղացաւ իր խօսակցին այս նախատալից խօսքերէն և զլաց այդ ամուսնութեան խօսքը բացած ըլլալուն համար ու ա՛լ խօսքը առաջ չտարաւ։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԱՆԻ)

Ասիէ ասորիներ գնդում մին ալ քաղաքն վերի Թաղէ մէկ կղերէն կուգայ. ասելոյս կրան. Ժողովը առանց առանձնաբարեաց հրամանին, ոչ ներգիր օրուան մէջ է ապօրինի պարէ մը կասարած ըլլալուն համար անպարտութեան փիլոնագրութեան կը դատապարտէ նոյն Թաղի Տ. Ղեւոնդ քահանան, բայց մեր ընդհանուր տեղապահն «Առաջնորդարանը ինձի ինչ պիտի ընէ» ըսելով, փոխանակ իրեն արուած պատիժը քաշելու, կը շարունակէ իր քահանայագործութիւնը, յանցանք մը նոյն Թաղի Թող. Խաչերդոյ անդամ Ներսէն վրայ բարդելով, թէ՝ «Անոնք արուած են ինձի որ եկեղեցի երթամ». Տ. Ղեւոնդ քահանան մեր յարգելի ընթերցողներուն ծանօթացնելու համար պէտք է քրքրել հանք. Ներսէս Սրբազան Պարիսպարքի օրով եղած Պարիսպարքարանի և Մուշի Առաջնորդարանի կրօն. Ժողովին Թղթերն ու որոշումները։

Մուս ՏԱՐՕՆՑԻ

ՁԱՑՆ ՄԸ ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆԷՆ

(ԱՐՏԱՀԱԶԳ Վ.Դ.Ի ՁՍՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ)

Այս օրերս, արմատական Արաւազդ վրդ. Գալէնեարեան, հրապարակ հանեց ձայնագրեալ երգերու գեղարուեստական տարակ մը, ուր ներփսուած են Պարսս Դուրեանի սեւ հոգիէն կոտրներ, զորս դաշնակի վրայ ասած է նաև դաշնակահար Արշակ Տաղլեան, Մարզուանի գոլէժին երաժշտութեան ուսուցիչը։

Մեր մէջ օրէցօր որ պարծանքով կը յիշենք առնական երգերու չարքը, սակայն պարտութեամբ պէտք է յայտարարել թէ՝ մեր ունեցած զանազան ինքնաշարութեանց համապատասխան բարձրութիւն մը չունի ան։ Երաժշտութիւնը դեռ նոր ներմուծուած ըլլալով հայկական կեանքին մէջ, պասեան եղած է կարգ մը հմայիչներու գործունէութեան, անցեալին մէջ։ Այսպէս մեր կռուի, դիւցազնութեան, մարտիրոսութեան և առնական գեանքին պատանիները լոկ պատուելիներու և խնոյտ մարդկներու կողմէ գրի առնուած են, որոնց եղանակը թերեւս իր քմահաճոյքի համեմատ յերիւռած է տարորդի մը, յեղափոխական մը։

Այլէ անցուցէք մեր ժողովրդական երգերը, հան պիտի տեսնէք համեմատական ծայրայեղութիւններ և դանդիկութիւններ, որոնց սրտաճաւնութիւնը մարդուս ուժերեանութիւն կը պատճառէն Հայ ազգի ցաւակցելուն տեսակէտով։

Շատ նեղ է թիւը այն լաւագոյն երգերուն, որոնց մէջ կրնաս գտնել չափաւորութիւն, բաւական գաղափար և զգացում։ Երգերու նոր զարթնում մը անհրաժեշտ է մեր մէջ, և ասիկայ կը կատարուի լաւագոյն կատերերու և գրական յայտ պատարիներու վրայէն առնուած ձայնագրութեամբ։ Մեր մէջ «ժողովրդական» բառը օխալ ըմբռնուած է դէթ գրականութեան մէջ։ Երգ մը դիւրանոցորդ և ոգեւորիչ ընելու հանգամանքով՝ ձեւն ու տարազը միայն ժողովրդականութեամբ կը կիրարկուի, պարունակութիւնը պէտք է մեայ մի՛ւտ գեղագիտական։ Հին ժամանակներու աշուղները գռեհկի եղած են մասամբ, որովհեւ իրենց երգերուն ժողովրդական ձեւն ու տարազին քով՝ չեն դրած գրագիտական պարունակութիւն մը։ Հանարտ չեմ ձեւով և պարունակութեամբ կատարուած բացարձակ ժողովրդականութեան։

Առաւաղ վրդ. Գալէնեարեանի ձայնագրած սէկ մէկ քանի ընտիր երգերը այս արմատագրութիւններուն կ'առաջնորդեն զիս։ Տասնեակ երգերու քով ունի լաւ է հատ մը միայն ունենալ, որ իր եղանակութեամբը միւտ գլուխ կազմէ մեր ազգային հանգէսներուն։ Այս կարգի ընտրութեան մը հանդիսատես եղայ «սարասուներ» խորագիրը կրող դեղարուեստական տեսարանին մէջ, զոր տեսայ քանի բարեբերու քով։ Հան կը հանդիպինք կոյր զինուորի մը երգին, մեներգեցողի մը վերագրուած, Սեւ հոգեէն պատարիկ մը, արժանի յանկանիչորով զարդարուած։ Երկրորդ մասն է վերջը, եռաձայն ռազմերգով և խմբերգով հանմատուած այս կարը դաշնակի լուսաւորով մը ճոխացած։ Ասոնց կը յաջորդեն լալոնները, ողբերգի և մեներգի ընդմիջմամբով, միւտ դաշնակով երգելի։ Ամէն ընտանիքի մէջ պատասանելի երգեր են վերջապէս, որ պատիւ կը բերեն հեղինակին ճաշակին և երաժշտական հասկացողութեան։ Եթէ ալ կայ չորրորդ մասը մը.— Սուտերներ՝ Հայասանցին։ Այս եւս ողբերգ-մեներգ, քառաձայն Դաշնակով երգուելիս ալ անհասկանալի։ Անհասկի պատուաբեր հաշակներու տեսարակ մը, զորս հինգ կարելիք բաղկացած քնարական ժողովրդականութիւններ, որոնք ազգային ժամանցներ կրնան առնել երաժշտական խմբակցութիւններու մէջ։ Ուստի նոր սերունդի մը ամենէն առարկական ժամանցն է ան մեր ունենալ ժամանակ։ Եւ չատ մը թանձրագոյն առաջնորդներով լրացուած երգերու քով, կ'արժէն այս բարձրագոյն հաշակով աշխատասիրութիւնները, որոնց խնամքն համեմատ չատ ապաւորիչ և ազդու յանկարծներ ջնարդած է ծանօթ նկարիչ Վահրամ Մանուկեան։ Անհասկի քա՛յլ մը դեպի երգերու դարձնում։

Լ. Է.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԻԱԾԻՆ

Պ. ՎԷՆԻԶԷԼՈՍԻ ՅԱՂԹՈՒՆԱԿԸ

Աթէնքէն նոյնպէս 28 թուականով կը հեռագրեն. «Գրեթէ ամբողջ Եունասանի մէջ Վենիզելոսի կուսակիցները յաղթանակը տարին։ Զանգլայի մէջ միայն, հին կուսակցութիւններուն համախոհները քէր ուրարութեան մէջ չտեսնցան։ Թեսալիոյ մէջ, ընտրուած երեսփոխաններուն մեծ մասը կառավարական կուսակցութեան կը պատկանին։ Թրիխալայի մէջ բուռն պայքար մը ծագեցաւ կառավարական և ազգայնական կուսակցութեան դէմ, որուն կը նախագահէր հանրային կրթութեան նախարար Պ. Ալեքսանդրիս։ Հոդագործական խնդրին մասին Վենիզելոսի ըրած յայտարարութիւններն և անչարժ կալուածներու մասին անոր ըրած վերջնական ժամանակները պատճառաւ գիւղացիները գոհ չէին մնացած. ու այս հակադրեցութիւնը դժգոհութիւն առաջ բերաւ։ Հաշուակաւոր, դարձեալ կառավարական կուսակցութենէն ընտրուեցան Պ. Սալեքսանդրիս և ուրիշ երկու անձեր։ Ֆիրիոիտ և Ֆոսիտ ընտրական շրջանակներուն մէջ ալ կառավարական կուսակցութիւնը յաղթանակը տարաւ։ Նոյն իսկ Մեսսենիայի մէջ, կառավարական կուսակցութեան ընտրելիները մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Վենիզելոսականներ ընտրուած կառավարական ընտրելիներու թիւը 320 ըլլալ կը կարծուի։ Պ. Վենիզելոս ընտրութեանց արդիւնքէն չափազանց գոհ մնացած է, որովհետեւ կը տեսնէ որ վերակազմութեան գործին մէջ ժողովուրդը երեն հետ է։»

ՊՐԱԳԻԼԻՈՅ ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐ ԽՈՌՈՒՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բիօ-տը-Նանէյրոյէն նոյեմ. 28 թուականով կը հեռագրեն. «Այս առաւ, մասմը 5ին, սեսալի ռմբակոծութեան մը ձայնէն քաղաքին ժողովուրդը ընդոստ արթնցաւ։ Բիօ-Դանանեի-ցօ-Սուլ մարտնոցին նաւաստիները ապառսպրելով՝ քաղաքին վրայ սկսան կրակ ընել. դամանքն, կառավարութեան զինուորները պատասխանեցին։ Այս պահուս, ռմբակոծութիւնը կը շարունակուի դեռ։ Ժողովուրդին ան ու սարսափ անկարագրելի է։»

*** Նոյնմբեր 29 թուականով նոյն քաղաքէն հեռաւորելը կը հեռագրեն. «Նախորդ գիշերուան մէջ ըմբոստները փորձերին փոխիլ։ Բաղմաթիւ ապատամբներ բռնուեցան։ Կառավարութեան հաւատարիմ մնացած զինուորները ջոպա եղդին գրաւեցին, մարտանոցին ըմբոստներուն՝ զարելով։ Այս նաւաստիները Թոպա կղզին զորոցը ապատանած էին։ Ըմբոստական այս նոր շարժումն ալ զսպուած ըլլալով՝ քաղաքը իր սովորական հանդարտութիւնը ստացաւ։»

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՑԷՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Սօֆիա, 27 Նոյ.

Պուլկարիոյ առաջին Սահմանադրութեան ձեռագիրը զտնուած.— Սահմանագիրի ընդհարում. Զար Ֆերդինանտ եւ Մակեդոնացի յեղափոխականներ.— ,,Թանինի՝ մէջ հրատարակուած նամակներ եւ պուլկար մամուլ։

Ինչպէս յայտնի է, վերջերս Երեսփ. ժողովին մէջ խնդիր եղաւ Ընդհ. Ազգ. ժողովին գումարումը, ուր պիտի յայտնի Սահմանադրութեան փոփոխութիւնը։ Այս առթիւ անհրաժեշտ էր ոչքի առնել ուսնելու Սահմանադրութեան ձեռագիրը։ Այդ ձեռագիրը պահուած է Երեսփ. ժողովին արխիւը, երկաթէ արկղի մը մէջ, և քանալին յանձնուած է պետական գանձարանը։

1899ին, Ռասսալովճան դպրոցին օրով, Երեսփ. ժողովին մէջ խնդիր տրուցուած է 1893ի Սահմանադրութեան ձեռագրի մասին։ Այն տեղն տեսուկը խորհուած է եղեր և իրապէս Սահմանադրութեան ձեռագիրը հոն գտած են։ Այդ թուականին չրլան զրոյցները թէ Սահմանադրութեան ձեռագիրը անյայտացած է, ոչով են։

Հիմա, 1893ի Սահմանադրութեան ձեռագրի կորստեան հարցին հետ խնդիր եղած է նաեւ 1879ի Սահմանադրեան ձեռագիրը, օրէնքիր ժողովին գրուած։ Սկիզբէն կարծուեր է թէ, իբր կարեւոր պետական վաւերագիր մը, միեւնոյն արկղին մէջ պահուած է. բայց հիմա եղած քննութենէն մը երեւան կելլէ որ միայն 1893ի Սահմանադրութեան ձեռագիրը կայ և 1879ի առաջին Սահմանադրութեան ձեռագիրը չկայ։

Այս լուրը մեծ տպաւորութիւն առաջ բերաւ Սոֆիայի քաղաքական և կառավարական շրջանակներուն մէջ։ Այդ խնդրով զբաղած են նաեւ մեկ քանի նախարարներ։ Կ'ըսուի թէ քննութիւն պիտի բացուի, ատուգեղու համար թէ ո՞ր և ո՞վ վերցուցած է զայն։

*** Այսօր Սոֆիայի քաղաքական շրջանակներու մէջ կայծակի արագութեամբ զրոյց մը շրջեցաւ թէ Թուրքագիրներ սահմանագիրի վրայ, Ֆիլիպէի կողմը, մեծ ընդհարում մը տեղի ունեցած է, Պուլկարներէն 7 հոգի մեռած են, իսկ Թուրք զոհերէն 15 հոգի։ Այս լուրը մեծ իրարանցում առաջ բերաւ հասարակութեան մէջ։ Բայց ուրախութեամբ իմացանք թէ այս լուրը ճիշդ չէ, քանի որ պաշտօնական աղբիւրներէ կը հերքուի։

*** Պուլկար Թերթերը մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին Թուրքերուլ կար սահմանագիրի ճշդման Յանձնախումբի գործերուն։ Թիւա դժգոհ են, որով հետեւ Յանձնախումբը ի մեջ Պուլկարիոյ ճշդում կատարած է։ Թրքայունա կ'ըսէ. «Մինչ կը տեղեկացնէին թէ յանձնախումբին գործերը շատ յաջող կ'երթան երկու կողմին համար ալ, հիմա կ'իմանանք թէ, յանձնախումբը սահմանագիրը ճշդած է 450 մեթր երկայնութեամբ, թէև սահմանագիրը 890 մեթր է։ Ասոնք են մեր յաջող բանակցութիւնները, որոնց համար մինչ մեզ կը խօսուէր, կ'հարցնէ Թրիպունա »

*** Այսօրուան օրագիրերը կ'արտաքաքի կիները ինչ խեղճ կրթութիւն մը կ'առնեն։

—Մ.ելանդրեան դասակարգը այդպէս է։

— Այո՛։ պատասխանեց Ֆրանց։

— Լա՛ւ, նորէն կարդացէք սա նամակը, քննեցէք գիրը, լեզուի կամ ուղղագրութեան սխալ մը գտէք։

Արդարև, սիրուն գիր մը էր ան և ուղղագրութիւնը՝ անոխալ։

— Ճշմարտապրական է, ըսաւ Ֆրանց, նամակը երկրորդ անգամ երկարելով Ալպերի։

— Ուղղանգիր չափ խնդացէք և կատակեցէք, բայց ես սիրահարուած եմ, յարեց Ալպէր։

— Օ՜հ, սառուած իմ, կ'ահաբեկեցէք զիս, գոչեց Ֆրանց. կը տեսնեմ որ ո՛չ միայն Գրպիանօ դուքսին պարահանդէսին պիտի երթամ առանձին, այլև մենակ պիտի վերադառնամ Ֆրօրէնցա։

— Իրողութիւնը սա է որ իմ անծանօթուհիս այնքան հանելի է որքան գեղանի։ Առնուազն վեց ամիս հոսմ պիտի մնամ։ Հոսմը կը պաշտեմ։ մնաց որ՝ հնութիւնաց հանար մեծ հակում զգացած եմ միշտ։

— Օ՜ն, եթէ երբեք առանկ երկու երեք հանդիպումներ ալ ըլլան, Արձանագրութեանց և Դիզերիկ Դպրութեանց Ակադեմիին անդամ պիտի տեսնեմ ձեզ։

Անուշա Ալպէր լրջորէն պիտի վիճաբանէր ակադեմական աթոռի մը տիրանալու մասին ունեցած իրաւունքին վրայ, բայց այդ միջոցին երկու բարեգամներուն ծանուցուեցաւ որ ճաշը պատրաստ էր։ Արդ. Ալպէրի սերը չէր փախցուցած իր ախորժակը։ Ուստի իր բարեգամին հետ փութաց սեղան նստիլ, վրնջանալութիւնը ձայնն եռաքը յետաձգելով։

Ճաշէն յետոյ, Մանթէ-Գրիսթոյի այցելութիւնը իմաց տուին։ Երկու օրէ ի վեր Ալպէր ու Ֆրանց տեսած չէին զոնը։ Գանդոկապանին չատին նայելով, կոմսը Զիվիթա-Վէքիա գացած էր գործի համար։ Առի իրիկուն մտնեցած ըլլալով, մէկ ժամէ ի վեր միայն վերադարձած էր։

Կոմսը սիրալիր ներողամիտ վարուեցաւ։ Կամ այն է որ ինքզինքը կը զսպէր և կամ այն է որ ատիթը չէր ներկայացեր դառն խօսքեր արտասանելու, ինչպէս երկուներեք անգամ ըրած էր, պարտականութեան բերմամբ։ Գրեթէ ամէնուն պէս վարմունք մը ունեցաւ։ Կոմսը ճվարիա տեղեկուցած մէն էր Ֆրանցի համար։ Կոմսը վստահ էր որ Ֆրանց ճանչցած էր զինքը։ Սակայն իրենց նոր հանդիպումէն ի վեր ո՛չ մէկ խօսք չէր եկած բերանէն, ինչպէս թէ ուրիշ տեղ տեսած էր զինքը։ Ֆրանց մեծ փափաք կը զգար տեղեկութիւն բանալու իրենց առաջին տեսակցութեան, բայց կը վախնար անհանգիստ թաւալել այդ մարգան, որ այնքան հոգածութիւն ցոյց տուած էր իրեն և բարեգամին նկատմամբ. հետեւաբար չարունակեց իր վերապահ դիրքը։

Կոմսը իմացած էր թէ երկու բարեկամները կ'ուզէին օթեակ մը վարձել Արճանթինա թատրոնին մէջ, բայց պատասխան առած էին թէ պարապ օթեակ չկար։

Ուստի կոմսը իր օթեակին բանալին բերած էր. գէթ առէր առերեւոյթ պարուսակը իր ներկայութեան։

Ֆրանց և Ալպէր ցիր մը դժկամակաւ թիւն ցոյց տուին, առարկելով թէ կոմսը պիտի զրկուէր իր օթեակէն, բայց կոմսը պատասխանեց թէ այդ իրիկունը Բալէի թատրոնը երթալուն՝ Արճանթինա թատրոնին օթեակը պարապ պիտի մնար. եթէ ուրիշները չօգտուէին անկէ։

(Շարունակելի)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԴԷՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ԳՐԻՍԹՈ

ԺԵ.

ՀՈՒՄՈՒ ԲԱՐԵՆԵՆԴԱՆԸ

Իրիկուան, Ալպէր ո՛չ թէ ուրախութեան, այլ մեծ ընձանութեան մատնուած էր։ Ալպէր բնաւ չէր տարակուսած որ անծանօթ գեղուհին ալ միեւնոյն ձեւով պիտի պատասխանէր իրեն։ Ֆրանց գոհացում տուած եղաւ Ալպէրի փափաքին, յայտարարելով թէ միտքը դրած էր յաջորդ օրը իր ալպօմը ուշքէ անցընել և նօթեր առնել, որովհետեւ մթերը կը յոգնեցնէր զինքը։

Մնաց որ, Ալպէր չէր խաբուած իր կանխատեսութեանց մէջ. հետեւեալ իրիկունը Ֆրանց տեսաւ որ Ալպէր անհնարին ներս խոյացաւ յանկարծ. մեքենաբար կը շարժեր քառակուսի թուղթի մը, որուն մէկ անկիւնէն բռնած էր։

— Էհ, ինչպէս կը տեսնէք, սխալած չեմ եղեր։

— Պատասխանիս նէ, գոչեց Ֆրանց։

— Կարդացէք։

Այս վերջին բառը այնպիսի շեշտով մը արտասանեց որ, անկարելի է նկարագրել զան։ Ֆրանց նամակը առնելով, կարդաց սա տողերը.

«Երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 7ին, ձեր կառքէն վար իջէք տել Թնթեվիլի փողոցին դիմաց, և այն հռոմէական գեղեցիկ հիներ հետեւեցէք, որ մոտը ձեռքերնուդ պիտի առնէ։ Երբ առնդուխներուն առաջին ասպիճանին հասնիք, ինքզինքիդ ճանչցնելու համար, վարդագոյն ժապաւէն մը կապեցէք ձեր խեղճասակի առաջի ուսին վրայ։

«Մինչև այն առեն այլեւս չպիտի տեսնէք զիս։

«Շարաունութիւն և գաղտնապահութիւն։»

— Սիրելի բարեկամ, ինչ կը խորհիք սոր վրայ, հարցուց Ալպէր, երբ Ֆրանց իր նամակին ընթերցումը աւարտեց։

— Կը խորհիմ թէ չատ հանելի սիրային արկածի մը հանգամանքը կը տանայ այդ գործը, պատասխանեց Ֆրանց։

— Իմ կարծիքս ալ սա է, ըսաւ Ալպէր, և կը վախնամ որ առանձին չերթաք գրաչիանօ դուքսին պարահանդէսը։

Ֆրանց և Ալպէր այդ առաւ իսկ հաւիրագիր մը առացած էին հռոմէական երեւելի տեղանասէրէն։

— Զգուշացէ՛ք, սիրելի Ալպէր, ամբողջ ազնուականական դասակարգը հոն պիտի գտնուի, ըսաւ Ֆրանց. եթէ երբեք ձեր անծանօթ գեղուհին ազնուականուհի մը պատկանի իսկապէս, անպատճառ ներկայ պիտի գտնուի այդ պարահանդէսին։

— Ներկայ գտնուի կամ ո՛չ, իմ կարծիքս չեմ փոխեր անոր մասին, ըսաւ Ալպէր։ Նամակը կարդացիք։

— Այո՛։

— Գիտէ՞ք թէ Իտալիոյ մէջ քաղաքի կիները ինչ խեղճ կրթութիւն մը կ'առնեն։

— Մ.ելանդրեան դասակարգը այդպէս է։

— Այո՛։ պատասխանեց Ֆրանց։

— Լա՛ւ, նորէն կարդացէք սա նամակը, քննեցէք գիրը, լեզուի կամ ուղղագրութեան սխալ մը գտէք։

Արդարև, սիրուն գիր մը էր ան և ուղղագրութիւնը՝ անոխալ։

— Ճշմարտապրական է, ըսաւ Ֆրանց, նամակը երկրորդ անգամ երկարելով Ալպէրի։

— Ուղղանգիր չափ խնդացէք և կատակեցէք, բայց ես սիրահարուած եմ, յարեց Ալպէր։

— Օ՜հ, սառուած իմ, կ'ահաբեկեցէք զիս, գոչեց Ֆրանց. կը տեսնեմ որ ո՛չ միայն Գրպիանօ դուքսին պարահանդէսին պիտի երթամ առանձին, այլև մենակ պիտի վերադառնամ Ֆրօրէնցա։

— Իրողութիւնը սա է որ իմ անծանօթուհիս այնքան հանելի է որքան գեղանի։ Առնուազն վեց ամիս հոսմ պիտի մնամ։ Հոսմը կը պաշտեմ։ մնաց որ՝ հնութիւնաց հանար մեծ հակում զգացած եմ միշտ։

— Օ՜ն, եթէ երբեք առանկ երկու երեք հանդիպումներ ալ ըլլան, Արձանագրութեանց և Դիզերիկ Դպրութեանց Ակադեմիին անդամ պիտի տեսնեմ ձեզ։

Անուշա Ալպէր լրջորէն պիտի վիճաբանէր ակադեմական աթոռի մը տիրանալու մասին ունեցած իրաւունքին վրայ, բայց այդ միջոցին երկու բարեգամներուն ծանուցուեցաւ որ ճաշը պատրաստ էր։ Արդ. Ալպէրի սերը չէր փախցուցած իր ախորժակը։ Ուստի իր բարեգամին հետ փութաց սեղան նստիլ, վրնջանալութիւնը ձայնն եռաքը յետաձգելով։

Ճաշէն յետոյ, Մանթէ-Գրիսթոյի այցելութիւնը իմաց տուին։ Երկու օրէ ի վեր Ալպէր ու Ֆրանց տեսած չէին զոնը։ Գանդոկապանին չատին նայելով, կոմսը Զիվիթա-Վէքիա գացած էր գործի համար։ Առի իրիկուն մտնեցած ըլլալով, մէկ ժամէ ի վեր միայն վերադարձած էր։

Կոմսը սիրալիր ներողամիտ վարուեցաւ։ Կամ այն է որ ինքզինքը կը զսպէր և կամ այն է որ ատիթը չէր ներկայացեր դառն խօսքեր արտասանելու, ինչպէս երկուներեք անգամ ըրած էր, պարտականութեան բերմամբ։ Գրեթէ ամէնուն պէս վարմունք մը ունեցաւ։ Կոմսը ճվարիա տեղեկուցած մէն էր Ֆրանցի համար։ Կոմսը վստահ էր որ Ֆրանց ճանչցած էր զինքը։ Սակայն իրենց նոր հանդիպումէն ի վեր ո՛չ մէկ խօսք չէր եկած բերանէն, ինչպէս թէ ուրիշ տեղ տեսած էր զինքը։ Ֆրանց մեծ փափաք կը զգար տեղեկութիւն բանալու իրենց առաջին տեսակցութեան, բայց կը վախնար անհանգիստ թաւալել այդ մարգան, որ այնքան հոգածութիւն ցոյց տուած էր իրեն և բարեգամին նկատմամբ. հետեւաբար չարունակեց իր վերապահ դիրքը։

Կոմսը իմացած էր թէ երկու բարեկամները կ'ուզէին օթեակ մը վարձել Արճանթինա թատրոնին մէջ, բայց պատասխան առած էին թէ պարապ օթեակ չկար։

Ուստի կոմսը իր օթեակին բանալին բերած էր. գէթ առէր առերեւոյթ պարուսակը իր ներկայութեան։

Ֆրանց և Ալպէր ցիր մը դժկամակաւ թիւն ցոյց տուին, առարկելով թէ կոմսը պիտի զրկուէր իր օթեակէն, բայց կոմսը պատասխանեց թէ այդ իրիկունը Բալէի թատրոնը երթալուն՝ Արճանթինա թատրոնին օթեակը պարապ պիտի մնար. եթէ ուրիշները չօգտուէին անկէ։

(Շարունակելի)

ՇՈՒԼԵՐԱՆ

Սեպտեմբերի մէջ, առջի օր, Գոլերայի կասկածելի 20 դէպքեր պատահած են։ Քնութեամբ հաստատուած է որ 8 հոգի քոլերայէ վարակուած են։ Կը վախցուի որ համաճարակի մեծ հանմանութիւններ լսուեն, նոյնդարձեան միջոցները ան. բաւական ըլլալուն համար։

ԿՍ.ՑՍ. ՆԵՐՍԻՍ

Պարամի առթիւ Սալթիանը ներսէ ընդունեց այն բանարարիներուն, որոնց ցանկը պատրաստած էր պատրաստական և ներքին գործոց նախարարութեանց կողմէ։ Ներսիսն արժանացանելուն մէջ կան Առանայի, Սելանիկի Մանաստիրի և Բուսովայի Պատրարքական Ատեաններու կողմէ դատապարտուածներուն մէկ մասը։ Բ. զօրաբանակին քանի մը զինուորականներու ալ ներում շնորհուած է։ Կայս. Ներսիսն արժանացած բոլոր բանարարկեալներն ալ ազատ արձակուած են։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Առանայի երկրագործական վարժարանին շինութեան ձեռնարկուած է։ Երգամուրի կայարանին շրջակայքը կը գրաւնուի։ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ մէջ ալ երկրագործութեան գործնական վարժարան մը պիտի հաստատուի։ Սէրեղի տիպար ագարակը երկրագործութեան գործնական վարժարանի պիտի վերածուի,

ԵԳԻՊՏԱՑԻԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Պաւրա Լիժերսիէնդ մէջ կը կարդանք. — «Մարսիեան և Ցառադիմութեան Քոմիթէին Հանմանդամով վերջերս Սելանիկի մէջ իր ուշադրութիւնը լրացաց և չատ քիչ ուշադրութիւն դարձուց, Սկիսկեն Բրիմերի գործակալութեան թղթակցին ասած տեղեկութիւններէն դատելով։ Հանմանդամներու թիւնները ժողովուրդին տեղեկացնել ուզի, զայն տնտեսական ձգելու համար պատրաստուած էին։ Լուսաւորեալ չրջանակներու մէջ կը կարծուի որ Եգիպտոսի մէջ անգլիական գրաւումին դէմ Թուրքիոյ բռնելիք ընթացքն ալ այդ ժողովին մէջ վիճաբանութեան առարկայ եղած է։»

*** Հայկական գերեզմանին ան գանմնէն և օսմ. բանակին մէջ հեծելազօրքի հրամանատար եղած Ագիզ փաշա Հասան վերջերս մեռնելուն մասնաւորապէս է։ Կ'ըսուի թէ այս լսմին նպատակը զուտ քաղաքական է։

*** Մեսիրի Թուրք պատգամաւորներէն մը ուսած են նոյն քաղաքագրաստնտեղ եգիպտացի ազատներու ի պատիւ. այդ հացկերոյթին ներկայ գտնուած են բացի Էիր-Էլ-Հաչի Բակի փաշայէ, 150 Եգիպտացիներ։

ՆՈՒԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյ մասագիր էր Լսմիրնէ երթալու. Պարամի օրերը հոն անցընելու համար։ Բայց Եէնիշէհիր և Թէրէքի դէպքերուն պատճառաւ նախարարը հարկադրուած է այդ մասագրութենէն հրաժարելու։ Ելմասին նախարար Ճաֆիտ պէյ կիրակի օր Իզմիրէն պիտի դառնայ։

ԵՊԱՐՔՈՍԻՆ

ՕՏՈՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բարիզեան թերթերը կ'ըսեն թէ և պարքոսին և Խալիլ պէյի ճառերը լաւ տպաւորութիւն առաջ բերած են քաղաքական շրջանակներուն մէջ։

ԱԼՊԱՆԻՈՅԻ ՓՈԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

Բուկորիցայէն կը հեռագրեն թէ Մալիսիէն 2000 կամաւորի Ալպանիացիներ, որոնք Գրաստաղ խոյս տուած էին, իրենց ծննդավայրը վերադարձած են։ Բաց կարիցայի օսմ. հիւպատոսը մեծ ջանքեր գրած է այդ Ալպանիացիներուն վերադարձը դիւրացնելու համար։

ՕՍՄ. ՕՐԱԳՐՈՂՆԵՐ ԲԼԳԻԱՅԻ ՄԷՋ

Օսմ. օրագրողներ չարաք իրենն Բէլգիա հասնելով՝ քաղաքին մէջ պատրաստներ կատարած են։ Իրիկուան, քաղաքին կողմէ հանդիսորոյթ մը արուած է ի պատիւ օսմ. լրագրողներուն։ Երեսլարքի օր

ԱՌՈՒՆՔ ՄԱՐՄԱՐԻ ԵՒ ԿԱՊՈՒՅՏԻ ՄԵՂՈՒ ԿԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ԳՆԵԼ ԱՌԱՆՑ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԿԱՊՈՒՅՏԻ ՄԵՂՈՒ ԱՌԱՆՑ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԿԱՊՈՒՅՏԻ ՄԵՂՈՒ

Նարեդարան երթալով ներկայացած են Երեսփ. Ժողովի նախագահին, որ բարի գալուստ մաղթած է օտ. հիւրերուն։ Օտ. օրագրողներէն մէկը շնորհակալութիւն յայտնած է իրենց եղած սիրալիր ընդունելութեան համար։ Ցեղով Բէօքիր Լոյսի խմբագրատունը այցելած են։ Իրիկուան ներկայ եղած են հոգեբոյթի մը, որ ի պատիւ իրենց առաջուան էր օրագրողներու քլիւպին կոդմէ։

ՄԱԼԵԴՈՆԻՈՑ ԵՂԻՆԱՓՈՐՁԸՐ

Մելբուրնի Բրավա թերթը կ'ըսէ թէ Ցլորենսի գաւառին մէջ երկաթուղիի գիծին երկայնքը հաստատուած պուլկար գիւղերու մուխթարները իշխանութեանց կողմէ հրաւէր ստացած են երաչխաւորութիւններ տալու որ ա՛լ եւս եղեռնափոր ձեր չպիտի գործուին։ Պուլկար թերթը կ'առաջարկէ գիւղացիներուն յանձնել երկաթուղիի գծին պահպանութիւնը։

*** Սուրիոյ կուսակալ Իսմայիլ Ցաքլի փաշա պաշտօնակից եղած է Բէրէգի դէպքերուն պատճառաւ։ Փաշան Պոլիս հրաւիրուած է, բացատրութիւններ տալու համար։ Սուրիոյ կուսակալ կարգուած է Ալի Կալիպ պէյ։

ԿԻՒՆ-ՏՕՂՏՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Կիւն տօղտու վաճառատունը իր յարգոյ յաճախորդներուն և հանրութեան կը ծանուցանէ թէ Բերայի իր Թիւ 440 վաճառատունը բաց պիտի ըլլայ կիրակի օրերը, յառաջիկայ ամենական օրերու առթիւ։

Օրուան Դէպքեր

ՑԱՆԴՈՒՐԴՆ ԴԱՂՈՒԹԻՒՆ.— Երեք գիշեր գեղեր էրուելէն եկուսական պաշտօնատարի մը առնը մանելով պահապան Անէտէի 65 տարին գողցած են, պահապանին ու էնոյ սպառնալով։ Անէտ վերջերս իր մէկ տեսակցութիւնը ծախած ըլլալով, առած 65 տարին ետ մէջ պահած էր։

ԱՆԶՆՈՒԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ալպանիայի բանտարկեալ մը աւձասպան եղած է Մանասթիրի բանտին մէջ։ Բանտարկեալը սա յայտարարութիւնը բրած է հարցաքննիչ դատաւորին, իր վերջին չունչը աւանդելէ առաջ. «Ուզեցի կեանքս վերջ տալ, աղաղաւութիւնը նորէն վայելելէ յետոյ։ Հիմա եղայր ենք, որոնցմէ մէկը լերան ճամբան բըռնած է, իսկ միւս չորսը իշխանութեանց կողմէ ձերբակալուած են։ Երկու ամիս բանտարկուելէ յետոյ ծնդավարիս մէջ, հոս փոխադրուեցայ, ուր ես գտնուիմ երեք ամիսէ ի վեր, առանց հարցաքննութեան ենթարկուելու։ Իմ միւս երեք եղբայրներս բանտն են դեռ։ Մեր ընտանիքները, 30 հոգիէ բաղկացած, անպաշտպան կը մնան։ Կեանքիս վերջ տուէք՝ անոնց դիմ բանտութեան վրայ խօսելիս չլալու համար։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Աւուր Պատշաճ

Ինչպէս դիւրին է գուշակել, Ազատամարտ չաս գոմ չէ ուրբաթի Ազգ. Ժողովի նիստէն ու հոն տրուած որոշումներէն և իր դժգոհութիւնը կը յայտնէ իրեն լառուկ այն ոյսահարի ոճովը որուն անմրցելի վարպետն է Ս. Վ.։

Շանթ ու կրակ տեղացող երէկի «առաւաւոն ատմ»ին մէջէն մանաւորապէս սա տողերը ուշադրութիւնս գրաւեցին.

«Ո՛վ էք դուք որ կառավարութեան անունով մեզի սպառնալ եաքը, կառավարութեան միջամտութիւնը ձեր պարտութիւններուն՝ դաւ մը կը հուսակէք Ազգին դէմ...

«Եթէ նախարարք մըն է Ազգին համար կառավարութեան միջամտութիւնը — ի՞նչու ասուն կը բերէք դուք. ինչու՞ յեղափոխականները կը մատնէք դուք, ինչու՞ Ազատականները կը բանտարկէք դուք. ինչու՞ կոմիտաս վարդապետները կը զրպարտէք դուք նոյն կառավարութեան քով...

«Ինչպէս Ալեքսանդր գլուխնիդ ժողովեցէք, քանի հարերութեան բաժակը լորդած չէ դեռ...»։

Նոյն՝ բանի որ այդ բաժակը, որ ատեն ատեն մէջտեղ կ'ելլայ իր լորդելու յաւիտենական պատանդիքովը, բարեփոխ բաժակ մըն է, նոյնիսկ պիտի ըսեմ որ ասկը ծակ բաժակ մըն է որ երբեք լորդելու միտք չունի, բարեխառաբար։ Եւ ինչու՞ լորդի, գիտակից բաժակ մը երբեք պէտք չէ որ լորդի, մանաւանդ երբ իր մէջը Խաղաղութեան պէս թանկագին նեկտար մը կը պարունակէ։ Թողունք ուրեմն բաժակը և դառնանք միւս տողերուն։

Մեծամասնութեան օգնականները գրեր են եղեր որ «Զանգիզեանները կառավարութեան միջամտութիւնը հրաւիրելու անպէտ հիներ կ'ընեն և ասոր համար վերուիլեալ տողերը կը պարունակ Ազատամարտ։

Եւ սակայն, աւաղ չուրանար այդ «ճիգը», այլ կը ջանայ արդարացնել զայն ազգասիրութիւններուն գողմէ նախարարներ յիշելով, որոնք իրենք թէ կ'արդարացնեն այդ տեսակ միջամտութիւնն մը։

— Ինչու՞ ասուն բերիք դուք, կը հարցնէ։

«Սուին»ը պերճախօսական ձեւ մըն է անշուշտ և Ա. Վ. պարզապէս ըսել կ'ուզէ թէ.

— Ինչու՞ ասպիսան բերիք։

Բայց ասպիսանները կանչուեցան ո՛չ թէ ձախակողմեանններուն դէմ, այլ ամէնուն ի նպաստ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը ապահովելու համար և նոյնիսկ «ազատան ն հրու արտայայտած զգացումներու համար։

— Ինչու՞ լեղափոխականները կը մատնէք դուք. կը գոչէ նորէն յուզուածագիրը, բայց այս բացագանչութիւնը այնպիսի օդային ամբաստանութիւն մըն է որուն առջեւ չարժիր իսկ կանգ առնէ։

— Ինչու՞ Ազատականները կը բանտարկէք դուք, կը շարունակէ որոտալ Ա. Վ.։

Բամբասանք... սուտ է, մանաւանդ թենէն եաքը. Ասուած իմ, ինչ անկում ծիծաղելիութեան գիրկը։ Բամբասանք, բայց ի՞նչ առնչութիւն ունի այդ բամբասանքը կառավարական միջամտութեան հետ...

Թէլքերնիդ գլուխնիդ ժողվեցէք Ս. Ա. Վ.., վախեցամ հեգնութեան բաժակ պիտի լորդի։

Ինչու՞ Կոմիտաս վրդ.ը կը զրպարտէք դուք նոյն կառավարութեան քով... Կաղաղակէ դարձեալ Ազատամարտի առաջնորդողը։

Կրնա՞ք երեւակայել այս վերջին «փասը»։ Կոմիտաս վարդապետ կառավարութեան մատանիչ եղած ազկեզմեաններու կողմէ։ Երեւակայել որ մարդիկ կան, խմ՞ղմ միամիտ ազատքներ, որոնք լսելու պիտի կարդան այդ տողերը և հաւատան անոնց ճշմարտութեան և յառաջ բերուած «փաստ»երուն զօրութեան։

Չէ՛, պարոն «Ազատամարտ»ներ, եթէ այդ տեսակ նախքնիչներու վրայ յենլով պիտի ջանաք արդարացնել ձեր ապագայ գործելակերպը, լաւագոյն է որ այժմէն հրաժարիք ատկէ։

Մեր ազատ լրաթերը մեր մէջ լրանաք. մեծագոյն իմաստութիւնը այս է։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԱԶԳ. ՈՐԲԱՆՈՑԻ ԽՆԴԻՐԸ

Խնայողութեան աաթած օգուտներուն, վրայ խօսիլը աւելորդ պիտի ըլլայ, քանի որ ամէնքս ալ քիչ թէ շատ օգտուած ենք անոր առաւելութիւնեալ։ Ելբ հոս՝ Թուրքիոյ մէջ, Եւրոպայի նման, չի կան «խնայողական անուն»ներ, պատճառ մը չէ որ չչխատինք անհատական խնայողութեան, մեր քարոզութեան ներած սահմանին մէջ։ Եւ օրքան որ էր ջանանք անձնական խնայողութիւններու, նոյնքան և գրեթէ աւելի ջանադիր պտտինք բոլոր ազգային խնայողութեանց համար Այս տողերը գրելու մեզ թելադրեց ազգ. որբանոց առած մեր վերջին այցելութիւնը։ Փայտէն հին չենք մը, ոչ-կանոնաւոր բաժանումներով, ուր ոչ թէ մատաղի սերունդ մը այլ նոյնիսկ —ցաւ է ըսել — անասուններն անգամ չեն կարող ապրիլ։ Եւ անա հակառակ այս ցաւալի իրականութեան, Գարակէօղեան Պատ. Խնամակալութիւնը դեռ չառներ քայլը որ բանտի մը հաստատման համար։ Խնամակալութիւնը Օրմանեանի չրջանին ձեւնարկել ուզեց «Գարակէօղեան» մակդիրով որբանոց մը չունենալ, Հիւանդանոցի հանդիպակաց դեռեսին վրայ, սակայն չենք գիտեր թէ ի՞նչ արդիւնք ունեցաւ այս մտադրութիւնը։ միայն սա գիտենք թէ դեռ որբ սերունդը կը մնայ ազգ. որբանոցի նոյն անյարմար չենքին մէջ։

Վերջերս կը լսենք թէ յիշեալ Պատ. Խնամակալութիւնը վերջապէս մտադիր եղած է օրբանոցի մը չինութեան, որուն համար կը փնտռէ նաեւ յարմար դեռին մը։ Մենք երբ սաղդ ապրիլ կ'իմանանք այս լուրը, կը մղուինք մտածելու թէ խնայողութիւնը իր ոյժը կորսնցուցած կը թուի ելլալ Խնամակալութեան գործառնութեանց մէջ։ Երբ ունինք գեռին մը օգտուելու և յարմար նոյնանման չենք մը որբանոցի հաստատման, չենք կարող որակել նշանակութիւնը ուրիշ գեռին մը գտնելու այս մտադրութեան։ Եւ երբ այս առաւելութեան վրայ ուրիշներ Ազգ. Հիւանդանոցի մերձաւորութիւնը և երկաթուղիի գծերուն — որոնք քիչ ատենէն պիտի ըլլան դոյզ — ուեւտած դիւրութիւնները. մեզ կը մղեն ըսելու թէ շատ անհեթեթ կ'ըլլայ այն որոշումը, որուն գործադրման ձեռնարկած է Գարակէօղեան Պատ. Խնամակալութիւնը։

ՑԱՐ. ՊԻՒՐՊԻՒՃԵԱՆ

ԲՈՂՈՔ

Բաներդէն 50 անձերու կողմէ Գրիգոր անուն ազգային մը հեռագիր մը ուղղեր է Գարթրաքարան որով կը բողոքէ տեղւոյն Գուստ. Ժողովոյ ապօրինի ընթացքեան դէմ և կը խնդրէ որ անպատճառ բնդնանուի։

ԱՇԱՆԱՑԻՒ ՕՐԱՋՆՈՐԴԸ

Հաճրդէն Տ. Ներսէս վրդ. Դանիլեան կը գրէ Գասարիարքարան թէ՝ Նոյեմբեր 19ին ճամբայ ելեր է դնալ Սիս անկէ իր նոր պաշտօնատեղին մեկնելու համար, տեղւոյն ազգ. գործերը լաւնենալով Տ. Յակոբ քհն. Գալումճեանի, իսկ որքանցի հայիներու և գործերը յանձներ է նորին տիր տեսուչ Թովմաս էֆ. Գարագաշեանի որ Պոլսէն հոն ժամաներ է։ Որքանցին չէնք կը գրէ Ներսէս վրդ. աւարատ եւ որբերը ներս ընդունուած են։ Իսկ տեղւոյն կեդրոնական վարժարանի շինութեան պիտի ձեռնարկուի հանգանակուած գումարով, քանի որ արտօնութիւնն ալ ձեռք բերուած է։ Ներսէս վրդ. կը տեղեկացնէ նաեւ թէ այրիներու վիճակը շատ սրատմելի է և անհրաժեշտ է որ Այրիանոցը կարուկ կարգադրութիւն մը ընէ։

ՀՐԷՇՏԻՒՆ

Վառնայի մէջ գտնուող Հրէշտի մը ընդունելով Հայ եկեղեցին տեղւոյն Տ. Սարգիս քահանայի կողմէ մկրտուեր և անուանուեր է Մարտ։

ՆԵՐՍԷՍ ԽՆԴՐԱՆՔ

Կիլիկիոյ նախարդ կաթողիկոսի ընդբութեանց միջոցին վարչ. միջոցով աքսորուած էին երեք Կիլիկեցի եկեղեցականներ։ Ասոնցմէ Տ Կիրակոս Մ.վրդ.կէօքեանի մասին Մարաշէն հանրագրութիւն մը եկած է Գասարիարքարան որով յիշեալին խղճալի կացութիւնը և զրկումը յայտնելով կը խնդրեն որ այլեւս բաւ համարուի անոր պատիժը և ներման արժանանայ։

ԵՈՒԶԱՆՑԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

Եուզղատի ստաջնորդին դէմ հանրագրութիւն մը եկած է Գասարիարքարան որով խաչ կը բաղօքեն տեղւոյն առաջնորդին հակասահմանադրական արարքներուն դէմ։

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.Ի ՆՈՐ ՀԱՄԱՐԴԸ

Գոհութեամբ կը լսենք թէ՝ բազմաթիւ խնդրանքներու վրայ ազգանդաւոր երաշտագէտ Տ. Կոմիտաս վրդ. յառաջիկայ յունուար 1ին (Ը. Ե.) երեւոյթ համերգ մը ալ պիտի տայ Իսլիոն Ֆանսէզի սրահին մէջ։ Այս անգամ աւելի ուժ պիտի տրուի ժողովրդական երգերուն։

ԱՆԿԱԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կ'իմանանք թէ Ակնայ Նարեկեան ընկերութիւնը որոշած է թատերական ներկայացում մը տարքել՝ առաջնորդութեամբ Ֆէլէկեան քոյրերու։ ոյ՞ք ասկամադրութեան հոյակուժէն ետքը Պոլիս վերադարձած են արտասահմանէն ուր այնքան ա՛գամներ փայլեցուցած են իրենց արուեստագիտական տաղանդը Օ. Ֆէլէկեան կրտեր հաւատած է կարեւոր մասնակցութիւն մը ունենալ այս թատերական ձեռնարկին մէջ։ Ամա տարի մը ուր Պոլսանայ հասարակութիւնը պիտի կրնայ ճաշակել իր իսկ ծոցին մէջ ծնած այս զոյգ արուեստագէտները որոնք բաւական տարիներ փայլեցան Կովկասի Պարս կասպեանի և Ամերիկայի մէջ գտած իրենց բեմական յաջողութիւններով։

ԱՄԵՆՈՒՆ ՏՕՂԵՐՈՑԸ

Սատանք Թէոդիկի «Ամենուն Տարեցոյց»ի 1911ի հատորը ակնկալուածէն շատ աւելի ճոխ պատուակութեամբ, հիանալի տպագրութեամբ ու պատկերներու և նիւթերու անախորժութեանց առատութեամբ, 416 երես 5000 նիւթ և 200 պատկեր. անհասկի այս նոր հանրագիտարանին բովանդակութիւնը երեք բաժնի։ Թէոդիկին տարեցոյցը ապահովաբար լաւագոյն կազմակերպը պիտի ըլլայ այնքան հասուն ծերերուն որքան դեռահաս պատանիներու և չափ ուրիշներու համար։ Գինն է 12 ղ. տարին՝ ձրի, եթէ բաղդաւորութեան գնենք հատորին հոգայութիւնը գինին թղուկութեան հետ։

«ԿԱՊՈՒՏԻՆ»Ը

Հրապարակ ելած է Ժէր ֆրանսաքի գրագիրներուն «Կապուտին» վէպ Տի. Ագապի Ժ. Սայապալեանի գեղեցիկ թարգմանութեամբ։ Հեղինակուհին ծանօթ է իրեն նուրբ ու փափուկ գրիչ մը։ իսկ թարգմանիչը՝ արդէն ինքզինքը գէր նամակել ուսած է իր տիրուն ու հմայիչ բանաստեղծութիւններով։ գեղեցիկ լուսաբան մը գրած է Գ. Ռուբէն Զարդարեան։ կեդրոնատեղին է Շանթ տպարան. Գալաթիա։ Գինը 3 ղրշ։

Տէր և Տիկին Մինաս Մուրատեան և Զուակունք, Այրի Տիրին Տիրուհի Կ. Սթամպոլուեան և Դուստր, Տէր և Տիկին Ա. Էգնատեան և Զուակունք (ի Բարիզ), Տէր և Տիկին Լեւոն Մուրատեան ի Բարիզ), Այրի Տիկին Թավշանճեան և Զուակունք (ի Նիւ-Եորք) Տիրոջ Տիրան և Եդուարդ Գ. Մուրատեան (ի Բարիզ) Օ.իրդ Նեկտար Մուրատեան. Տիրոջ Թադէոս Թէրխան, Ի.ոկնա Նաու. Ե. Մուրատեան, Տ. Բարդամեան, Գ. Ցովակիմեան, Բ. Սթամպոլուեան, Ղ. Մանուկեան ընտանիքները և համայն ազգականները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնագէտ մահը՝

ՓՈՔՐԻԿՆ ԱՐԱՄ Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

իրենց զաւկին, եղբօր, Թոռան. եղբօրորդւոյն, և այլն, որ աւանդեց իր հոգին ի հասակի ծաղիկ տարց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը Հարեքշաբթի ժամը 11ին (բ. ե.), Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուր արդէն փոխադրեալ է հանգուցեալին մարմինը, և պիտի ամփոփուի Շիշլիի գերեզմանատունը իրենց յատուկ դամբարանին մէջ։

Նեան-Թաս 30 Նոյեմբեր 1910

Ս. խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել։

ՕՐՈՉՏԻ ՊԱՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԷՕՄԻԷՐ ԷՖ. ԽԱՆ, ՊԱՂՃԷԳԱԲՈՒ, ՊՈԼԻՍ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԱՊՐԱՆՔ ԾԱԽՈՂ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՓՈՔՐԱԳԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀՈԽ ՄՔԵՐՔ ՄԸ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Կարմ և երկայն գաւլպայ, ֆանէլա, քաշ-քաշոք, սուիթրա, չապիկներ, այրերու, կիներու և աղջ յատուկ պատրաստագեղաէ-ղեր, պլուզներ, ժիլեթներ և ժիլոթներ, բէնեաւարներ, քորսէներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ և անձրեւանոցներ, տնաս-նահատութիւններ, դանակեղէն, մարօքէնէ առարկաներ, ճամբորդութեան և բարիզեան ապրանքներ, առանին առարկաներ, թոխ-ֆիէ, ժանեակներ, պրոարրի, մետաքսէ կերպասներ, բրդեղէն և բամպակեղէն ապրանքներ, ֆերմակեղէն, կարասիներ, մոմլաթ, լինելում, ժամացոյց և ոսկերչական ապրանքներ։

Մեծ վաճառում բրդեղէն կտրոճներով։

Օրոչտի Պաք վաճառատունը միակ կեդրոնատեղին է «ՐՖԴՅ» կարի մեքենային եւ «ՕՄԷԿԱ» ժամացոյցներուն, որոնց եւ ո՛չ մէկ կերպով կը հաւասարի այդ արժէքը ունեցող ուրիշ ոեւէ ժամացոյց։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԳԻՐՔԵՐ

Հետեւեալ նոր հրատարակուած գիրքերը 100էն 30 զեղչով կը ծախուին լրատիրներու գործակատար Ն. զարէթ Այճեանի քով, Պապ-Ալի ճատէսի Թիւ 40։

Ելարդէ Սասուն՝ գին	30	) հեղ.՝ Սմբատ
Բանտէ Բանտ՝ »	30	) Բիւրատ
Գեան Տարվէրդը՝ »	30	
Գաղանիքմրկ.Պոլիս»	7½	
Անին ծախուեցաւ՝ »	6	
Զէ՛ Թունցի մրդ.՝ »	2	

Դրամագանձեցու համար առանց թղթատարական ծախքի։ Նոր կը հրատարակուի Թիապարտը յեղափոխական և իրական պատմութիւն մը. 36 պրակ ընդհանուր գրոնի բաժանորդագրութիւնն է 10 ղրշ։ Այս գիրքերը էֆտաք գնել լրագրավաճառներէն։ 50-2

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Երէկ. 24 Ժամուան ընթացքին մայրաքաղաքիս մէջ քոլերա է 18 դէպքեր պատահեցան, որոնց 9ը մահաբեր։ Նախորդ վարակեալներէն 5 հոգի մեռան։ Մահմուտ-Փաշա 1, Գուզգունճուգ՝ 1, կէօղմէրէ՝ 1, Սիրքէճի՝ 1, Զէմպէլիթաշ՝ 2, Ֆին. ճանճրլար-Լօգուլու՝ 1. Թահթա-Գալէ՝ 2, Շէհիր-Էմինի՝ 1, Եէնիգո լէ՝ 1, Ցավուտ-Փաշա՝ 2, Գան. թարբլար՝ 1, Սարը-կիւղէ՝ 1 Թավշան-Թաշը՝ 1, Ագսերայ՝ 1, Բերա (Տօլապ-Տերէ)՝ 1. սեպտեմ. 13էն ի վեր 878 հոգի վարակուած և 510 հոգի մեռած են։

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
Ց. ԴԱՅԱՆԻՒՐՈՒ ԳԷՄ
ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄ
ԲՕԶՕՅԻՆ ՄԻՐԻՏԻՍՈՎ

Այս անվրիպելի և ազդու դեղը, որ դուրսէն կը գործածուի, արմատապէս կը բուժէ հին և նոր յօդացաւերը, յօդատապը, կաթուածը, զոռոսկրի ցաւը, կողացաւերը և ամէն տեսակ ջղացաւութիւններ։ Այդ կարգի հիւանդները կրնան բուժուիլ այս դեղին շնորհիւ, պայմանաւ որ կանոնաւորաբար և յարատեւութեամբ գործածուի ան։ Բոլոր գլխաւոր դեղագործներուն քով կը ծախուի։ 8—10

ՖՈԼԵՐԱՑԻ ԱՏԵՆ
ՊՈՄՈՆԹԻԻ ԳԱՐԵԶՈՒՐԸ
ՌՈՒՑԱԾ ՋՈՒՐԷՆ ԱԻԵԼԻ ԱՅՈՐԺԵԼԻ ԵՒ ԴԵՂԷ ՄԸ ԱԻԵԼԻ ԱԶԴՈՒ Է. ՔԱՆԻ ՈՐ 130 ԱՍՏԻՃԱՆ ԵՌՈՒՑԱԾ ԵՒ ԲԱՍԹՕՐԵԱՆ ԴՐՈՒԹԵՄԲԸ 70 ԱՍՏԻՃԱՆ ՁՈՒՌԱԾ Է

ՀՈՒՆՏԱԿԱՆ ՔՐԷՏԻ ՖՈՆԴԻ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԷՆԵՐՈՒԹԻՒՆ
1,000,000 Քիարին դրամագլխով
Ամբողջովին վճարուած

Այն ընկերութիւնը, 1904 սեպտ. 22 թուակիր տոմսի հրամանագրով Ամերիկայի մէջ կազմուած, պարգեւաւոր պարտաթուղթեր շրջաբերութեան հանած է, որոնք խիստ նպաստաւոր և ապահով արժեթուղթեր են ու չափաւոր գին մը ունին։ Տարին վեց թիրաժ ունի։ Յառաջիկայ թիրաժը պիտի կատարուի 1910 դեկտ. 2/15ին։

Մեծ պարգեւը՝ **250,000** Քրանք

Երկրորդ պարգեւը՝ 10,000 Ֆրանք. ուրիշ 1998 թիւեր ալ զանազան դումարներ պարգեւ կը չահին։ Իւրաքանչիւր պարտաթուղթի գինն է 166 դրուշ 20 փարա, կանխիկ։ Գնումներու համար պէտք է դիմել Ջ. Բ. Ասպլի և ընկերան (Քրէտի Բորիւլը Օթօման). Գիւլիւք Թիւնէլ խան, Կալաթա։ Ասոնք որ արտասահմանէն կ'ուզեն պարտաթուղթ գնել, պէտք է մանտատոսի դրկեն կամ Պոլսոյ վրայ չէք մը քաշեն։

ԱՆՎԻՃԵԼԻՕՐԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՎ, ՇՕՔՕԼԱՆ
ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ
coloլան է որ Զուիցերիոյ մէջ, Ալպեանների ամենագոյն կաթով պատրաստուած է

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ
ամենեն սնոդարար է եւ իր համը ամեն տեղ գնահատուած է։

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ ԱՄԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա. ՇԲԼԿԼԷ
Նորաձեւութեանց այս առաջնակարգ վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդները հաճոյքով պիտի իմանան թէ Պ. Շբիկէլ վերջերս Բարիզ կատարած ուղեւորութեան առթիւ ընտիր եւ ճաշակաւոր ապրանքներ գնած և անձամբ ինք հկած է դղեակեղէններու պարտաւորութեան վրայ Այդ ապրանքներն են.

Շրջազգեստներ, ամեն տեսակ մանտոներ, ուշտակներ, ֆուֆիւմ-պայեռներ, պլուզներ. բէնեուառներ անձրեւանոցներ. եւայլն։

Ամէն տարիքի փոքր աղջիկներու յատուկ զգեստեղէններու ճիւղ մը բացուած է, յաճախորդներու փափաքին համաձայն։ Պատրաստ հագուստներու իր ճիւղը աւելի ընդարձակելու համար, գիները մեծապէս զեղչուած են։

Այս առաւելութիւններուն պատճառու ամէն կին պիտի փափաքի այդ վաճառատունէն հայթայթել ժամն եւ վայելուչ արդուզարդ մը։ 7—8

ՎԻՔԹՈՐ ՊԻՒՐԿԷՆԻԻ
ԿՕՇԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑՄԷՋ
Բերա. մեծ փողոց. թիւ 386,
Գալաթիա, Քարաքոյ, թիւ 17

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՈՒ ԱՄԵՆԷՆ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ԿՕՇԻՆՆԵՐԸ
ՍՈՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՆԱԵՒ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼԱՍԹԻԿՆԵՐ
24—16

ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔԻՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԴԱԼԱԹԻ

ԶԵՆԻԹ

ժիեզերապէս ճանչցուած իր լուսագոյն ժամացոյցը եւ պաշտօնապէս ընդունուած նեստեւեալ վարչութիւններէն։

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շիրքէթը Խայրկիէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՔԻ ՊՕՍԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏՍՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻ, Մ. ԼԱՆԻ 1906Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօչաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909թ. պեռական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն տեղն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԷԼ, ԵՒ ԱՄԻՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

կը ծախսուի հետեւեալ վաճառատունները՝

Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՅ ԵՒ ԸՆԿ. — Ժ. ԲԱԼՈՒԹԱ — ԵՓԻԵՄԵԱՆ
Ճէյալ պէյ խան — Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու — Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Զենիթ ժամացոյցերու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսօճ ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախսուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, մասնաւորաբար բանակին մէջ, առանց երբեք ամենափոքր դան գաւառի մը տեղի տուաւ։

50—42

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԶԵՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՇԱՆՉԵԼ ՅԱՄՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

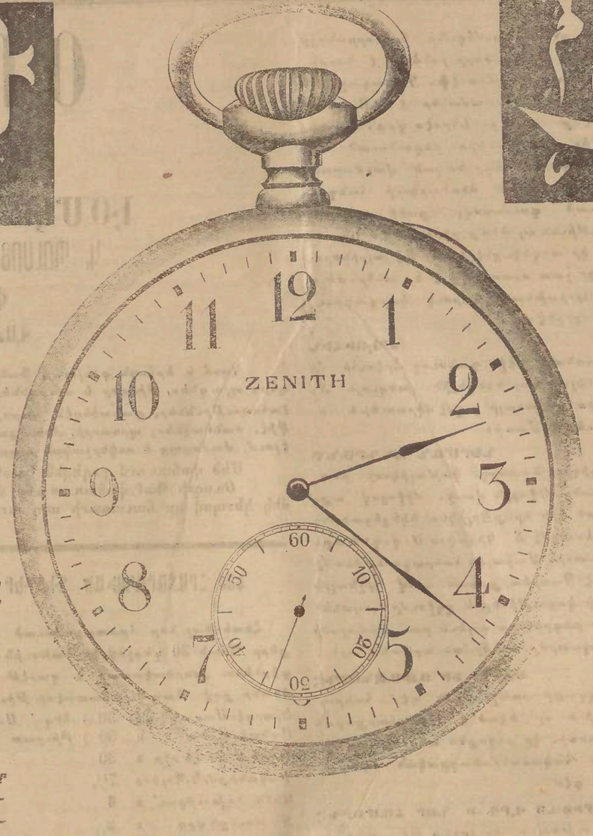

ԶԱՆԳԱԿ

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱՓԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄԱՆԱԳՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԷՕՇԱՓԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային ատենադպրական դիտարանին մէջ քրօնօմէթրներու և բանիւներու քննութեան, ինչպէս նաև տարեկան մրցման մէջ յաւագոյն հանդիսացող քրօնօմէթրներու և բանիւներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման.

Նկատողութեան առնելով նաև նահանգային դիտարանի անօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրօնօմէթրներու գնացքին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաև ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի անօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԷ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի չրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ ճաւու լաւագոյն վեց քրօնօմէթրներու համար սերի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ	Թիւ. գաւառակարգութեան
Առ Պ. Պ. Ժ. Ֆաւրը-Ժաքօ և Ընկ. Գործարան Զենիթ ժամացոյցերու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պիւրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տիթիչայմ, Շօտը Ֆոն	22,1
Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօքլ	19,2
Գործարան Լոնժինի, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ

Դիւանադպիր՝ ԲԷՐԲԷՆ — Նախագահ ՏՈՌԹ. ՌԷԹԹԱՎԷԼ

ԼԱ "ԲՐԷՎՈՒԱԵԱՆԹ„

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՑԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ
ԶԷՆԻԹԻ ՊՕՍԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ Ֆրանսական կառավարութեան հակակշռին ներքեւ.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան և չնչութեան անհատն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3.000,000 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 3. ՏՕԹՎԻԼ ՓՈՂՈՑ, ԲԱՐԻԶ

Ապահովագիրներ ամէնուն տրամադրելի, ամիսը 5 ֆր.էն սկսեալ վճարումով

Պանք տը Ֆրանսի մէջ 1910 Հոկտ. 15ին դրուած գումար՝

22,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՄՕՏ

Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար դիմել Կ. Պոլսոյ Տնօրէնութեան

ԿԱԼԱԹԱ — ՏՇՕՐԿԵ
ԹՕՓՃԵԱՆԻ ԴԱՐԱՓ — Թ. ՌԷՊՈՒԼ 72—16

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանց Թամ Վաճառատուն նը

պոտի ուրի ծանուցանելու թէ իր վաճառատունը փոխադրուած է Գարանճիլ փողոց, Զիրիլի խան, թիւ 2

Այդ վաճառատունը, ուր կը ծախուին վառարաններ յոգարաններ եւ խոհանոցի առարկաներ բոլոր առաջնոյն կը սեպնուին տարի գուրով եւ տոգիով ջեռուցումի գործեր։

Զիրիլի վառարաններու, յոգարաններու եւայլնի մեծ մթերք մը կը գտնուի։ 8-7

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է Ճէյմս Պիլտինկ Զըրչ Սթրիթ։
Ընկ. դրամատունն է Տի Լօնտոն էնտ Բրովինչիալ Պանք-Լիմիթիտ, 42 Թաղլ Սթրիթ, Լիվերբուլ։

ՏՀԻ ՆՕՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընկ. կեդրոնատեղի.—Պանք Զեմպրա, Պօնս էյր Տարիինկրն
Ընկ. դրամատուն.—Տնի Լօնտոն ձօյն Սթոք Պանք Լիմիթիտ-Տարիինկրն

Վերոյիշեալ ընկերութիւնք իրենց անհատական ուղղամտութեան և արդարաբար ու պատրաստակամ ծառայութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ չէնքեր և ապրանքներ, ամենանպատակաւոր պայմաններով և ամենէն ածան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր գեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց հաւատարմագրվէն (ագենտքա) դուրս կ'ապրանին։

Արեւելքի ընդհանուր կ'ազատ Տնտրեն (Manager)
ՎԻՉԷՆ Ե. ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ
Secretary
ԵՂՈՒԱՐԴ ՃԱՔՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլիատի խան, թիւ 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

ԹՍԿԱԿԱՆՆ Է

ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈՂԱՆ

ՈՒՐԻՇ ԱՆՈՒՆՈՎ ԿԵՂԾ Է ՄԻ ԱՌՆԷՔ

Օրական սպառումն է *60,000* հիլօ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՒՐՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԵՋ.

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ — ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ

ԻՐՍՏ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՇՐՆՈՒՍԴԻ ԵՒ ԱՄԷՆԱՀԱՏՈՒՐ ՆԻՒԹԵՂՆ

ԶԳՈՒՇԱՑԱԿԱՆ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղեր։

Բերա. թ. 343, Մեծ-փողոց, Կալաթա, Սանկեր խան և Գալաթէյ թ. 190, Պոլիս, Սուլթան Ռ.ալա գիւղ, Սալ.ն Դոնամա՝ Ֆաթիհ Լաֆիզ Փաշա թ. 64, Սկիւտար, Զաֆրի Պաշի թ. 65։ Գալաթէյ, Մուսալեմ Հանէ փողոց, Մաղրիպեան, երկաթուղիի Հրապարակաց Պալաթի, Քէօրիւ-Պաշի փողոց թ. 113, Թէշիկիմաշ, Շիրքէթի նուամասոյցին դիմացը։ Բանկալթի, Քրամվայ ճատեսի թ. 57։

Տնօրէնութիւն Սիրեւելքի Հիմնար։ Կ. Պոլիս Բերա Մեծ փողոց 343

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՔԷՆ

ԱԴԱՔԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՊԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսպի

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիտալիս	1531	Մարսէլլս	3709	Սաբֆիս	1119
Ալքէթ	3607	Տամինս	938	Հինտու	3720	Միքաստս	3557	Տիբիս	1735
Անտէլս	1541	Տուբս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աթիսաքս	2277	Տրաքս	1713	Հուսկէզ	595	Մանդէպելլս		Սցէբա	1203
Գասանս	1822	Տիսամս	504	Իակս	2354	Մուսթիլա	3419	Թասոս	1323
Գորտինս	1264	Էպքս	3464	Իասոս	5540	Նէքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Ցըֆֆալս	4481	Էլտաքաս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թաքիս	3327
Գէյրս	1371	Էցաքս	1841	Ռիէս	1053	Խնթաքիս	4036	Թուլէս	1479
Գուլիրաս	1237	Ֆիաս	954	Ռուլիֆս	2307	Օրլանս	1535	Ուրպինս	242
Գաքէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Ռաշիս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գաչս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքաս	4582	Լէբանթիս	2272	Ֆիալեմ	3329	Վ.քլիթուլն.	2391
Սօուիթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Ֆինսլաս	1553	Նէտս	1350
Գոլորատս	4235	Կիկանս	1143	Լարենցս	3191	Բոլս	1613	Զէցս	1800
Գանիս	2905	Կոչս	1011	Մալմս	724	Բօֆէս	1789	Թորս	
Գաբաս	895	Կրանս	1695	Մարթենս	1273	Բոգոտիս	136	Մայոն	

Քասթլլս չոգենաւը, նաւապետ Թորս, հոս ժամանած է։
Մորոֆֆս չոգենաւը, նաւապետ Մէքարէն, հոս ժամանած է։
Սիսէրս չոգենաւը, նաւապետ Մարթէն, դեկտ. 18ին հոս կը սպասուի։
Միխաս չոգենաւը, նաւապետ Թոր, յուն. 5ին հոս կը սպասուի։

Դիմել Գործակալներն՝ Ե. ՀԻԼՔ ԵՆՏՐԻՅՕ
Թիւ 22—24, Գիւլիւք Մէլէթ խան, Գալաթիա։

ՇԱ NE COUTE RIEN

d'avoir son nom et adresse insérés correctement dans

l'ANNUAIRE ORIENTAL.

Il suffit pour cela d'envoyer sa CARTE DE VISITE avec les indications nécessaires à la DIRECTION DE L'ANNUAIRE ORIENTAL *21, Rue de Pologne - Péra.*

Les insertions des noms et adresses sont faites

GRATUITEMENT

ՈՒԻՆՔԱՐՆԻՍ

Կազդուրիչ իսկայ գինին, որ աշխարհիս մէջտեղ գոյն ըմպելիներ ընդդէմ ԱՐԵԱՆ ԱՆՄԱՀՐՈՒԹԵԱՆ Սակաւարիւնութեան ԸՆԴՏԵՍԱՐՈՒԹԵԱՆ ԶՔԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԳԷՆ ՄՆՆԴԱՌՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ակնառոր բժիշկներու գնահատման արժանացած է Բոլոր դեղարանները եւ դեղավաճառները քով կը գտնուին։ Նուիրկ եղրօնաառզի։

Սիրքէճի, Հորատանի խան, Թիւ 1 5։
29—52

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

(ԷՄՆԻԼԻՔ ՍԱՆՏԷՐԼԸ)

1284 ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Օսմ. կառավարութեան երաշխաւորութեան ներքեւ կը գտնուի եւ երկրագործական վարչ բացած է Պոլիս ձիլալ Օղլու փողոց, իր սեփական շէնքին մէջ

Հետեւեալ պայմաններով դրամ կ'ընդունի եւ փոխատուութիւն կ'ունի։

Դրամ ընդունելու պայմանները —

Մէկ տարի եւ աւելի պայմանաժամով աւանդ ձգուած դրամներու համար տարին հարիւրին տնգ տոկոս։

Վեց ամսուան պայմանաժամով ձգուած դրամներուն համար տարին հարիւրին 4 տոկոս։

Առանց պայմանաժամի ընթացիկ հաշիւով, այսինքն ուզուած ատեն դրամ առնելու պարագային, տարին հարիւրին 3 տոկոս կը վճարէ։

Առանց պայմանաժամի կ'ընդունուի մէկ քառորդ օսկիէն սկսեալ մինչեւ 500 օսկի։

Փոխատուութեան պայմանները.—

Դոնարեղէններու, ոսկի ու արծաթ առարկաներու և արժեթուղթերու փոխարէն տարեկան հարիւրին ութը տոկոսով դրամ փոխ կուտայ։

Ապահովութեան Ստուկը տէրութեան չահերուն ծառայող հանրօգուտ հաստատութիւն մըն է և իր գործառնութեանց մէջ ժողովրդեան շահերը կը փնտռէ։ Թէ երկրին և թէ ժողովուրդեան շահերուն նպաստաւոր է Ապահովութեան Ստուկը նախընտրել քան թէ օտար հաստատութեանց հետ գործ ունենալ։

ԲԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԳԱՌՆԵՐԸ

Գալաթայ համար Բօսթ Լօքալ տարին. 108 ղր.
» » » վեցամսեայ. 60 »
Գաւառներու համար տարին. 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 36 ֆր
» » վեցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ։ Նոր փոփոխման համար 2 ղրշ. [illegible]

Գրասենեակ՝ ԴԻՒԼԻՔԻՆ ՅՈՑԱԼԱՆ

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1828–1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ԲԱՐԻԶ 9, ՐԱԼԱՆ ՎԱՆՆՈՍ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագրին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս ասոր թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի չափը է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ *որ ճանչայ երաշխաւորութիւնն մը կ'ընծայէ ԻԻՆԻՕՆի ապահովագրեալոց։*

Աբեւելքի համար մասնաւոր գեղչեալ սակացոյց. նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով տեւելի գերազանց քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմաններ։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն ածան գիներով, օրինակի համար

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ՀԱՐՍ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ԵՒՆ. ԵՒՆ.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՓԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Աբեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնտրեն — ՍԻՄՈՆ ԴԱՍԻԷԼԼԵԱՆ
Փոխ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Գալաթա, Մեւլիւտ-Հանէ՝ Գիւլիւք Օղլու Բոսաճ։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։